

Revistă pentru românii de pretutindeni editată de Centrul de Studii pentru Resurse Românești
Contact: office@centruldestudii.ro

Traian Băsescu a discutat cu președintele sârb Boris Tadić despre situația românilor timocenii

Românii din Serbia, Bulgaria și Ucraina sunt lipsiți de drepturi ➤ pag. 2-3

Voronin a amânat negocierea Transnistriei cu Putin ➤ pag. 4-5

Comuniștii pierd teren la Chișinău ➤ pag. 6

Moldovenism agresiv ➤ pag. 7

Românii din Ungaria jură ungurește ➤ pag. 8

Ambasada SUA îngrijorată de intimidările candidaților de la Chișinău

Ambasada Statelor Unite la Chișinău s-a arătat îngrijorată de „plângerile larg răspândite și, după cum se pare, întemeiate privitor la intimidările candidaților, accesul și reflectarea inegală a partidelor în mass media, utilizarea improprie a resurselor administrative, rapoartele privind agitația ilegală în apropierea secțiilor de votare, favoritismul din partea guvernului pentru candidații partidului de guvernământ și iregularitățile în listele de alegători. De asemenea suntem îngrijorați de unele momente ale Codului Electoral, care sunt neclare și de ceea ce este greu de implementat. Apreciem Comisia Electorală Centrală și majoritatea consiliilor electorale de circumscripție pentru administrarea cu succes a procesului de înregistrare a

candidaților și a procesului de votare. Ne bucură faptul că înregistrarea unui număr mare de partide a oferit alegătorilor o alegere vastă. Întâlnirile mici și discuțiile cu alegătorii, precum și distribuirea materialelor electorale au avut loc în linii generale fără restricții. Majoritatea secțiilor de votare au permis accesul liber al alegătorilor la cabinele de vot, au procesat și au numărat cu succes numeroasele buletine de vot complicate“, informează Romanian Global News citând un comunicat al Ambasadei.

Ambasada SUA a felicitat cetățenii moldoveni pentru participarea la alegerile locale din 3 iunie. „Campania și procedura de votare, în general, a permis cetățenilor Moldovei să primească suficientă informație pentru a face o alegere informată“ se mai arată în co-

municatul amintit. „În timpul întrevederilor pe care Ambasadorul Kirby le-a avut pe parcursul campaniei electorale cu comisiile electorale de circumscripție de nivel doi și cu reprezentanții partidelor politice în 17 raioane din Moldova și după ce Ambasada a trimis observatori în ziua alegerilor sub patronajul Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (ODIHR), Ambasada SUA a văzut în mod direct realizările pozitive și complicațiile campaniei și procesului de votare“. Turul doi al alegerilor din 17 iunie este o oportunitate pentru ca țara să-și reafirme practicile de succes din 3 iunie, dar și să-și corecteze orice deficiențe. „Noi așteptăm cu nerăbdare raportul final al ODIHR privitor la campania electorală și ziua alegerilor“ se mai arată în comunicat. ■

Conferința OSCE pentru combaterea discriminării Românii din Serbia, Bulgaria și Ucraina sunt lipsiți de drepturi

Modelul românesc de protecție a minorităților naționale, deși este recunoscut pe plan european, nu se regăsește în state vecine României, cum ar fi Serbia, Ucraina sau Ungaria, pe teritoriul cărora există importante minorități românești, a declarat președintele Traian Băsescu în discursul susținut la deschiderea Conferinței OSCE privind combaterea discriminării și promovarea respectului și înțelegerii reciproce, care a avut loc la București pe 7 iunie.

Modelul românesc de protecție a minorităților

„Vă informez că România s-a dotat cu una dintre cele mai cuprinzătoare legislații privind respectarea drepturilor minorităților naționale. Modelul românesc de protecție a minorităților naționale este recunoscut pe plan european, dar, din păcate, acest tratament de tip european aplicat minorităților naționale nu se regăsește în state vecine României, cum ar fi Serbia, Ucraina sau Ungaria, pe teritoriul cărora există importante minorități românești” - a afirmat Traian Băsescu.

Șeful statului a subliniat că „fiecare guvern din aria OSCE are datoria de a implementa mecanisme naționale destinate să combată discriminarea și să promoveze

respectul reciproc” iar asemenea mecanisme pot fi consolidate și prin lansarea unor inițiative diplomatice de nivel înalt, menite să întreină cooperarea europeană și internațională în acest domeniu.

Traian Băsescu a menționat că, „dincolo de anumite evoluții notabile la nivelul drepturilor omului și al libertății persoanei, putem totuși deplânge faptul că manifestările de intoleranță și discriminare nu s-au diminuat suficient în ultimii ani”.

„Au reapărut, în diferite medii sociale, inclusiv în țări cu vechi tradiții democratice, atitudini rasiste, antisemite, xenofobe, negationiste. Cetățenii români au fost uneori sursă, alteori țintă a unor astfel de atitudini. Unele campanii de presă au găsit în prezența unor comunități românești din diferite state din Europa o sursă de speculație alarmistă și de incriminare colectivă. Asemenea campanii de presă sunt greu de explicat în fața opiniei

publice interne. Nutresc însă convingerea că revenirea României în cadrul familiei europene unite va garanta demnitatea fiecăruia dintre concetățenii mei. Avem dreptul și totodată datoria de a redescoperi orgoliul propriei identități în diversitatea culturală a continentului nostru” - a susținut președintele României.

Cultura grupurilor etnice

„Nu există așa-zise incidente izolate. Dacă suntem complezenți, riscăm să trezim din adormire toți demonii care au tulburat viața Europei: rasismul, xenofobia, antisemitismul se pot extinde precum un incendiu ori de câte ori vigilența guvernelor și a societății civile scade în intensitate” - a spus Băsescu.

În opinia sa, „educarea tinerei generații în spiritul respectului pentru adevăr, armonie socială și al diversității are un rol capital”. „Educația are vocația primordială de a transmite, prin instrumente morale și pedagogice, un mesaj responsabil față de lecțiile trecutului iar cunoașterea istoriei, a tradițiilor și a culturii grupurilor etnice prezente alături de noi este primul pas către un plus de înțelegere și bună conviețuire”, a arătat Traian Băsescu.

De asemenea, președintele României a susținut că „ne revine datoria permanentă de a reacționa, cu mijloace politice și instituționale, pentru a combate orice formă de manifestare a intoleranței și discriminării”.

„Avem obligația democratică de a acționa astfel încât fiecare cetățean să se simtă protejat de lege și să aibă proba concretă a solidarității semenilor săi atunci când drepturile îi sunt încălcate. Democrația este singurul regim politic în care diversitatea poate fi cu adevărat respectată, spre binele comun” - a declarat Băsescu.

„E adevărat că, în focul controverselor politice, a disputelor sportive putem comite derapaje verbale. Dincolo de ele, vă asigur însă că poporul român are o lungă tradiție de bun simț și de respect al diversității. Această tradiție, grav deformată în perioada

totalitarismului comunist, își va reintra în drepturi pe măsură ce România își va aprofunda interacțiunile cu restul statelor membre ale Uniunii Europene. Susțin de asemenea că această tradiție a îngăduinței față de diversitate trebuie sprijinită de un cadru juridic euroconform. Lucrăm la îmbogățirea acestui cadru și sper ca, prin educația continuă a cetățenilor noștri, să ajungem la standarde comportamentale cât mai bune“ - a mai spus șeful statului.

Dialog Băsescu - Tadici despre românii din Timoc

Tot pe 7 iunie, președintele Traian Băsescu a participat la prima sesiune plenară a Summit-ului țărilor din Europa de sud-est „Diversitatea culturală - punte între patrimoniul cultural și cultura viitorului“.

Cu această ocazie Traian Băsescu a avut convorbiri bilaterale cu președintele Serbiei, Boris Tadic, prilej cu care președintele român a discutat cu acesta despre situația românilor din Serbia, în special a celor din Timocul Sârbesc, informează Romanian Global News. De asemenea, Traian Băsescu a mai discutat și cu președintele Republicii Macedonia, Branko Crvenkovski, cu președintele Bosniei și Hertegovina, Nebojsa Radmanovic, cu președintele Muntenegrului, Filip Vujanovic și cu Directorul General al UNESCO, Koichiro Matsuura.

În legătură cu întâlnirea președintelui României cu președintele sârb Boris Tadic, Departamentul de Comunicare Publică al Președinției relatează faptul că discuțiile

dintre cei doi au vizat teme de interes comun, precum problema Kosovo, minoritatea română din Serbia și îmbunătățirea relațiilor economice bilaterale. În ceea ce privește viitorul provinciei Kosovo, șeful statului român a reiterat poziția țării noastre de a se face tot posibilul pentru identificarea unei soluții negociate, în care să se regăsească punctele de vedere ale ambelor părți direct implicate.

RGN amintește că Serbia nu a recunoscut încă Consiliul Național al Rumânilor din Serbia, for care reunește cele mai importante organizații românești din Timoc, și cu toate că românii din Timoc au ajutat în recente alegeri parlamentare Partidul Democrat al lui Tadic, nu sunt semne că democrații de la Belgrad și-ar respecta promisiunile făcute, legate de comunitatea românească. În cazul în care lucrurile vor sta așa cu siguranță Tadic va fi sancționat de electoratul românesc la viitoarele alegeri prezidențiale, mai apreciază RGN.

Kosovo se îndreaptă către independență

Independența actualei provincii sârbe Kosovo reprezintă „singura rezolvare posibilă“ a acestei probleme, a afirmat pe 12 iunie emisarul ONU Martti Ahtisaari, într-o intervenție în fața Comisiei pentru afaceri externe din Camera Deputaților de la Roma. „Nu văd o altă rezolvare decât independența Kosovo. A sugera continuarea negocierilor nu va conduce la nicio soluționare a problemei“, a menționat Ahtisaari, citat de agenția de presă italiană Ansa. El a apreciat că „a venit momentul pentru ca Națiunile Unite să

preseze în favoarea unei soluții rapide, pentru că trebuie să alegem între un proces ordonat, în cadrul Consiliului de Securitate al ONU, și un altul dezordonat, în afara acestui cadru“. Ahtisaari a făcut astfel aluzie la voința afișată de SUA de a recunoaște, chiar și unilateral, independența Kosovo, respinsă vehement de Serbia, cu sprijinul aliatului său, Rusia.

Liderii etnicilor albanezi din Kosovo au anunțat că provincia este pregătită să adopte o declarație de independență unilaterală, în cazul în care ONU nu va emite un proiect de rezoluție în acest sens, ignorând amenințările Rusiei privind exercitarea dreptului de veto.

Veton Surroi, unul dintre liderii etnicilor albanezi din regiune, a declarat că, în eventualitatea în care Rusia va bloca proiectul de rezoluție aflat în plină elaborare la Consiliul de Securitate al ONU, provincia Kosovo, împreună cu aliații săi Occidentali, va continua să depună presiuni pentru câștigarea independenței. „Este mai mult decât probabil că Rusia își va exercita dreptul de veto. Dacă lucrurile se vor întâmpla întocmai, avem două obligații față de cetățenii din Kosovo - procesul independenței și parteneriatul cu comunitatea internațională“, a declarat Surroi, la două zile după o vizită efectuată la Praga, unde s-a întâlnit cu președintele american George W. Bush. „Iam cerut în mod clar președintelui Bush adoptarea unui proiect de rezoluție, indiferent de amenințarea unui veto. Nu cred că trebuie să devenim ostatici ai unei asemenea amenințări și nici ai unui plan mai sofisticat prin care se dorește implementarea lucrurilor pe care ni le dorim“, a adăugat Veton Surroi.

George DAMIAN

Voronin a amânat negocierea Transnistriei cu Putin

Președinții Rusiei și Republicii Moldova, Vladimir Putin și, respectiv, Vladimir Voronin, au avut o întrevedere bilaterală în cadrul summitului informal al CSI (Comunitatea Statelor Independente) ce s-a desfășurat pe 10 iunie la Sankt-Petersburg, în cadrul căreia au examinat perspectivele rezolvării conflictului transnistrean și reluarea exportului de vinuri moldovenești în Federația Rusă. Cu ocazia acestei scurte întâlniri, locatarul de la Kremlin și președintele moldovean nu au semnat niciun document, transmite Infotag.

Planul Kozak 2

Înainte de întâlnirea Putin - Voronin surse din cadrul președinției de la Chișinău au dezvăluit presei existența unor negocieri secrete Moscova-Chișinău pentru semnarea unui document privind viitorul Transnistriei, document ce ar fi prevăzut staționarea încă pentru zece ani a trupelor ruse în Transnistria, căreia i s-ar oferi un statut special în cadrul Republicii Moldova, cu condiția ca reprezentanții Tiraspolului să ocupe funcții importante în guvernul de la Chișinău precum și un parlament comun al celor două maluri ale Nistrului.

Intrate în alertă, SUA și UE au trimis semnale clare Chișinăului că ar putea sista orice ajutor pe viitor, în cazul unei înțelegeri bilaterale între Rusia și Republica Moldova în privința Transnistriei, în spatele formatului de negocieri „cinci plus doi” (Republica Moldova, Transnistria, Rusia, OSCE, Ucraina, SUA și UE).

La summitul „fără cravată” de la Sankt-Petersburg, dedicat dezbaterii unui nou proiect de reformare a Comunității Statelor Independente, președintele Vladimir Voronin a purtat consultări și cu omologul său ucrainean Viktor Iușcenko, în mai multe probleme, dintre care și diferendul transnistrean. Reglementarea conflictului din stânga Nistrului va fi și în centrul apropiatei vizite a lui Iușcenko la

Chișinău, potrivit agenției de presă de la Kiev Unian. Pe problema transnistreană s-a axat și întrevederea bilaterală Vladimir Putin-Viktor Iușcenko, în cadrul summitului informal de la Sankt-Petersburg. Președinții Rusiei și Ucrainei au convenit asupra întreprinderii unor pași concreți pentru soluționarea conflictului transnistrean.

Potrivit agenției Uniant, Iușcenko a declarat presei că a convenit cu liderul de la Kremlin să nu dea publicității deocamdată despre ce fel de măsuri concrete este vorba, pentru a le permite negociatorilor crizei transnistrene de a le definitiva înainte de a le face publice.

Presiuni de la Moscova

Moscova intenționează să-și suspende participarea la Tratatul Forțelor convenționale în Europa (FCE), dar nu să iasă din el, a declarat pe 11 iunie presei de la Viena Anatoli Antonov, șeful delegației ruse la conferința extraordinară a celor 30 de țări semnatare ale acestui document.

Reuniunea a avut loc la cererea Rusiei care se consideră „împiedicată să-și miște liber trupele pe teritoriul său”, a explicat Antonov. „Noi suntem cei care vom decide ce forțe armate vrem să desfășurăm”, a spus el referindu-se la „limitările inechitabile” impuse

de tratatul FCE, semnat în 1990 pentru a se marca sfârșitul Războiului rece. Problema scutului antirachetă nu va fi discutată la conferință întrucât aceasta este o „problemă absolut separată”, abordabilă la alte niveluri, consideră Antonov.

În schimb, crearea bazelor americane în Bulgaria și în România va fi abordată la reuniunea celor 30 de state semnatare la sediul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). „Avem nelinești grave”, căci aceasta va „implica desfășurarea trupelor americane” în aceste două țări, altădată aliate ale Uniunii Sovietice, a adăugat Antonov.

Responsabilul rus a refuzat, de asemenea, să examineze o recentă propunere a SUA și NATO pentru salvarea tratatului FCE, așa cum a fost el adaptat în 1999, la Istanbul. Occidentali refuză să-l ratifice atâta vreme cât trupele rusești nu vor fi evacuat total Georgia și Republica Moldova, ambele foste republici sovietice. Ei au propus deci, în 5 iunie, la Bruxelles, Rusiei să accepte o forță de pace multinațională în Transnistria.

Reuniunea de la Viena nu este forumul potrivit pentru a discuta acest subiect, a răspuns Antonov, în opinia căruia Rusia și-ar fi îndeplinit obligațiile asumate la Istanbul. Tratatul FCE stabilește un plafon forțelor armate și echipamentelor clasice ale celor două foste blocuri militare și prevede măsuri pentru sporirea încrederii și transparenței.

Dacă rușii urmează să declare un moratoriu, ei vor refuza inspecțiile, nu vor accepta experți și nu vor mai furniza informații, dar nu-și vor mări numărul tancurilor din Europa, la completat pe Antonov generalul Evgheni Bujinski.

Congresul SUA vrea retragerea trupelor ruse din Transnistria

La Camera Reprezentanților a Congresului SUA a fost depusă pe 8 iunie o rezoluție prin care Rusiei i se cere să-și evacueze necondiționat forțele armate și munițiile din Transnistria. Potrivit reprezentantului secretariatului Camerei, rezoluția a fost depusă de un grup de 8 parlamentari americani. Documentul urmează să fie examinat și votat în Comitetul pentru afaceri externe.

Conform rezoluției citate, prezența forțelor militare ruse în regiunea transnistreană a Moldovei este o încălcare flagrantă a suveranității republicii. Documentul menționează că Rusia și-a luat angajamentul de a-și evacua trupele din Transnistria până în 2002, termen deja expirat, la summitul OSCE de la Istanbul (1999). În rezoluție se arată că, în prezent, 1.250 de soldați ruși se află încă în Transnistria în pofida voinței populației Moldovei, iar din partea Rusiei nu există nici un semn al voinței de continuare a procesului evacuării, ceea ce constituie o încălcare a angajamentelor luate față de OSCE. De asemenea, rezoluția propune înlocuirea contingentului militar amplasat în zona de securitate ce separă Transnistria de restul Moldovei cu un contingent multinațional de pace, sub mandat OSCE.

Opinii europene

Reprezentantul special al UE pentru Moldova, Kalman Mizsei a declarat pentru publicația europeană EUobserver, că, la sfârșitul lunii iunie a.c., ar putea avea loc o reuniune a participanților formatului 5 plus 2 (Republica Moldova, Transnistria, Rusia, Ucraina și OSCE plus SUA și UE), potrivit aceluși surse. El a explicat că, potrivit viziunii Chișinăului de soluționare a conflictului, Rusia ar putea să-și retragă muniția din Transnistria în 4-6 luni după semnarea unui acord privind viitorul Transnistriei și că, până în ianuarie 2009, soldații ruși ar putea fi înlocuiți cu o misiune internațională de monitorizare. Misiunea internațională de monitorizare ar putea fi de natură militară sau polițienească, posibil să includă atât forțe rusești, cât și ale UE. Mizsei a adăugat că el nu are cunoștință decât de propunerile moldovenești de reglementare - "destul de sensibile" - în urma negocierilor bilaterale dintre Chișinău și Tiraspol. Referitor la

existența unui acord secret între Rusia și Moldova un alt înalt diplomat european din grupul '5 plus 2' a declarat, pentru EUobserver, sub rezerva anonimatului, că el a văzut un „document” care prevede funcțiile pentru oficialii transnistreni în guvernul moldovenesc după reglementarea conflictului, conform aceluși surse. El a spus că documentul oferă Rusiei posibilitatea de a-și păstra soldații săi pe un termen nedefinit, oferind, astfel, Moscovei un control de facto al Republicii Moldova. Un alt oficial dintr-un stat membru al UE a avertizat, potrivit aceluși surse, că dacă o formulă finală de reglementare a conflictului transnistrean va fi prea prorusă, aceasta ar putea inflama opoziția internă din Moldova față de președintele Vladimir Voronin, care ar răspunde cu forța și și-ar compromite atașamentul pentru apropierea de Europa și reforme democratice. Oficialul UE a spus că, în acest caz, ajutorul financiar pentru Republica Moldova, în valoare de 1,1 miliarde euro, prevăzut pentru 2007-2010 din partea UE și SUA, ar putea fi sistat. El a adăugat că unele țări membre ale UE susțin ideea trimerii militarilor UE în Transnistria, iar alții consideră că soldații ruși staționați, de exemplu, lângă soldații polonezi, într-o misiune mixtă „ar putea să nu funcționeze bine”.

Transnistria la schimb cu Kosovo

Rusia încearcă în prezent „să-și vândă” consimțământul pentru planul emisarului ONU, Marti Ahtisaari: independența provinciei Kosovo contra recunoașterii internaționale a separării de jure a Transnistriei de Republica Moldova, a Abhaziei și Osetiei de Sud de

Georgia, relatează Novai Reghion. Astfel, Kremlinul se folosește de separatismul din fostul spațiu sovietic ca de o veritabilă armă pentru a împiedica accesul în NATO al Republicii Moldova și Georgiei. Grecia, îngrijorată de posibilul impact al independenței Kosovo asupra minorității albaneze din provinciile sale istorice, s-a alăturat Rusiei în privința controversatului proiect de acordare a unei „independențe supravegheate” pentru Kosovo.

Planul Ahtisaari nu este nici pe placul Spaniei, care încearcă să preîntâmpine separarea teritorială a Țării Bascilor, iar România are temeri legate de posibilele acțiuni ale Rusiei în Republica Moldova, se mai arată în analiza citată. Pe de altă parte, Moscova a adoptat o poziție fără compromis, refuzând orice variantă de independență pentru Kosovo. Publicația franceză Liberation consideră că aceasta se explică nu doar prin solidaritatea istorică a Rusiei cu Serbia (slavă și ortodoxă), ci și prin faptul că autoritățile ruse se tem că precedentul Kosovo i-ar putea încuraja pe adepții independenței Ceceniei, mica republică din Caucazul de Nord.

Moscova a contraatacat însă în ultimul timp și a ridicat miza în problema acceptării independenței provinciei sârbe. „Soluția în problema kosovară trebuie să aibă o aplicare universală”, scrie Liberation citând o declarație făcută recent de președintele rus Vladimir Putin. În replică la independența Kosovo, Moscova ar putea sprijini deschis independența micilor republici autoprocimate - Transnistria (în Republica Moldova), Osetia de Sud și Abhazia din Georgia, pe care Kremlinul le folosește pentru a exercita presiuni în spațiul postsovietic, afirmă Liberation.

George DAMIAN

Milițienii de la granița transnistreană

Comuniștii pierd teren la Chișinău

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, al președintelui Vladimir Voronin, a înregistrat o scădere a popularității cu circa 12% în alegerile locale din 3 iunie comparativ cu cele din 2003, în pofida faptului că s-a clasat pe primul loc în scrutinul de anul acesta, după cum arată rezultatele preliminarilor date publicității de Comisia Electorală de la Chișinău.

După numărarea a circa 70% din buletinele de vot, candidații la funcția de primar din partea comuniștilor au obținut circa 31% de sufragii, fiind urmați de Alianța Moldova Noastră, cu 17%, Partidul Democrat cu 12% și Partidul Popular Creștin Democrat (PPCD), cu circa 8% din sufragii. Conform aceluiași date preliminarilor, în ceea ce privește alegerea consilierilor în consiliile orășenești și comunale, alegătorii din Republica Moldova s-au pronunțat pentru Partidul Comuniștilor în procent de 35%, pentru Alianța Moldova Noastră - de 19%, pentru Partidul Democrat - 13%, în timp ce PPCD a întrunit circa 9% din voturile exprimate.

Primăria Chișinăului - luptă comunisto-liberală

În municipiul Chișinău, în fruntea preferințelor electoratului la funcția de primar general al capitalei se situează candidatul comunist Veaceslav Iordan, cu 28,22%, urmat de liberalul Dorin Chirtoacă, cu 24, 4% din sufragii, cei doi urmând să se confrunte într-un al doilea tur de scrutin ce va avea loc pe 17 iunie. În Consiliul Municipal, comuniștii au mai puțin cu 15% decât în alegerile din 2003. Potrivit analizelor observatorilor politici, acest rezultat arată că, nici împreună cu partenerii lor creștin-democrați, comuniștii nu vor mai putea controla Consiliul Municipal așa cum au făcut-o până acum. În ceea ce privește conducerea Primăriei Chișinăului, pe care comuniștii nu au reușit să și-o adjudece niciodată, analiștii consideră că tânărul liberal Dorin Chirtoacă - cunoscut publicului din România de la televiziune, unde a fost realizator al emisiunii „Surprize, surprize” - poate să o câștige dacă va reuși să atragă electoratul care a optat în turul întâi pentru ceilalți candidați din opoziție. PPCD a anunțat că îl va sprijini pe Dorin Chirtoacă în al doilea tur al alegerilor. Câștigarea Primăriei capitalei, unde locuiește o treime din populația Moldovei și unde este concentrată 80% din economia republicii, a constituit miza cea mare a alegerilor de duminică, întrucât ea nu a fost

adjudecată niciodată de Partidul Comuniștilor aflat la guvernare.

În municipiul Bălți, al doilea oraș ca importanță din Republica Moldova, actualul primar, comunistul Vasile Panciuc, a fost reales din primul tur, obținând 65,7% din voturi. Alegerile locale din 3 iunie, considerate un important test pentru viitoarea configurație a eșichierului politic de la Chișinău în perspectiva alegerilor parlamentare din 2009, „au pecetluit soarta formațiunilor și candidaților cu rezultate slabe, iar Partidul Comuniștilor riscă să intre în disoluție”, apreciază comentatorul politic Petru Bogatu într-un articol publicat marți în Jurnal de Chișinău. „Este de așteptat, spune el, ca acest proces să continue, fapt ce ar putea să conducă la coagularea forțelor democratice pe două planuri - unul de centru-stânga și altul de centru-dreapta”.

Iordan - creația propagandei comuniste

Cotidianul Timpul de la Chișinău a publicat o analiză a concurenților din turul doi al alegerilor pentru primăria Chișinăului: „Tradițional deja, comuniștii utilizează, ca și în alegerile din 2003 și 2005 - în care i-au promovat, respectiv, pe Zgardan, Grecianii, Ursu - strategia apartenenței de partid. Desigur, în virtutea faptului că sunt candidații partidului Puterii, din start pot fi considerați privilegiații campaniei electorale. Mai mult, toți s-au folosit de tactica „învingătorului” (poate mai puțin Grecianii), care se manifestă prin folosirea masivă a resurselor administrative și prin sfidarea fațșă a concurenților electorali. Bunăoară, refuzul de a participa la dezbaterile electorale și acreditarea tacticii „raței mute”. O campanie electorală modernă este de neconceput fără o confruntare a competitorilor

la TV, în fața întregii societăți. Absența „televizată” a lui Iordan ar putea fi explicată prin faptul că, în public, pregătirea intelectuală și profesională a acestuia ar fi devenit evidentă și, astfel, ar fi putut pierde orice șansă de câștig. Dovadă e și faptul că, atunci când comuniștii au avut candidați mai „erudiți”, aceștia n-au ratat nicio dezbatere publică - nici în cazul doamnei Grecianii, nici în cazul lui Vasile Ursu. Cine este, dar, Iordan, din ce mediu provine? Din fișa de carieră, vedem că a activat în cadrul întreprinderii de Stat Căile Ferate, iar acesta este sectorul strategic din economia națională controlat de comuniști”.

Chirtoacă - liderul tânăr

Analiza din Timpul arată că „Spre deosebire de principalul său oponent, care a avut o campanie foarte costisitoare, staff-ul Partidul Liberal s-a folosit de strategia austerității - publicitate modestă, campanie decentă, cheltuieli minime. Marele atu al candidatului liberal au fost verva anticomunistă, factura „democratului până în măduva oaselor”, într-un cuvânt - brandul de imagine al leadership-ului nou”. Candidatul PPCD Corduneanu a fost caracterizat astfel: „A avut o campanie costisitoare și dinamică. Concluzia e că, în urma controversatului vot din 4 aprilie 2005, pepecediștii ghidați de Iurie Roșca nu și-au pierdut, totuși, nucleul dur de votanți. Astfel, pragul electoral de 4% pentru viitoarele alegeri parlamentare, care stârnea anterior dubii, nu va necesita un efort sporit din partea acestora. De remarcat și faptul că, pentru a-și consolida imaginea publică, PPCD a folosit unele elemente specifice campaniei de tip stop and go, în care se acționează în funcție de ocazii speciale și evenimente importante pentru a-și promova imaginea proprie.” ■

Diplomația de la Chișinău promovează agresiv teza „moldovenismului”

Republica Moldova a cedat statului elen o clădire istorică din Chișinău care a adăpostit în 1821 cartierul general al 'Filiki Eteria', grupul de greci aflat la originea mișcării împotriva imperiului otoman. Acest gest a fost transformat de oficialii comuniști de la Chișinău într-o nouă ocazie de promovare a teoriei „moldovenismului”.

Imobilul, care datează din 1816, l-a adăpostit pe unul dintre liderii luptei pentru independență, Alexandru Ipsilanti, în cadrul pregătirii rebeliunii, se menționează într-un comunicat dat publicității de vicepreședintele parlamentului elen, deputatul conservator Georges Sourlas. Clădirea i-a aparținut grecului Michalis Katsikas, un gradat al armatei ruse, la fel ca și Ipsilanti, care s-a raliat 'Filiki Eteria'. Imperiul rus, de care depindea pe atunci regiunea sub numele Moldo-Valahia, i-a sprijinit pe insurgenții greci, în tentativa de a-și extinde influența în Balcani.

Donarea clădirii a fost decisă de președintele moldovean Vladimir Voronin, în urma apelurilor repetate din partea vicepreședintelui parlamentului elen, a indicat acesta din urmă, fără să precizeze dacă Atena va oferi vreo compensație Chișinăului pentru clădire. Donația intervine în contextul vizitei oficiale, de două zile, pe care Voronin a început-o pe 12 iunie la Atena. Edificiul va adăposti un „centru de cooperare interbalcanică” și arhivele referitoare la lupta grecilor și moldovenilor împotriva „jugului otoman”, conform comunicatului.

Enciclopedia lui Voronin

Pe 26 martie 2007, președintele Voronin a emis „Decretul privind constituirea Comisiei Naționale pentru Pregătirea Editării Enciclopediei Moldovenesti”. În fruntea comisiei a fost numită Mariana Slapac, vicepreședinte al Academiei de științe (deși nu este academician), președintă a Consiliului de Observatori ai CNPA „Teleradio-Moldova”. Din comisie mai fac parte ministrul Culturii și Turismului, Artur Cozma; cel al Educației și Tineretului, Victor Țvircun; deputatul comunist Victor Stepaniuc; rectorul USM, Gheorghe Rusnac; rectorul UTM, Ion Bostan;

scriitorul Ion Druță; filologul Haralambie Corbu. Această inițiativă este destinată unei „întări” a teoriei moldovenismului prin intermediul mijloacelor de stat - așa cum a fost cazul „Dicționarului româno-moldovenesc” al lui Vasile Stati.

Într-un interviu acordat ziarului Timpul, academicianul Mihai Cimpoi afirmă că: „Se merge iar pe același moldovenism primitiv. O enciclopedie locală este una care urmărește anumite scopuri. În cazul de față, cred că este vorba de continuarea ideologiei comuniste, resovietizarea, reîntoarcerea la noțiunile vechi de „popor moldovenesc”, de „limbă moldovenească”, alimentând ideea că „moldovenesc” este ceva distinct de românesc”.

În opinia lui Mihai Cimpoi această enciclopedie este „construită pe un fundament de nisip: ignorarea - și refixarea, ca atare, la nivel de document enciclopedic - adevărului științific despre limba pe care o vorbim (româna), despre așa-zisul „popor moldovenesc” (noțiune stalinistă) și „ocuparea Basarabiei de către România burghezo-moșierească”, tăinuirea pactului

Ribbentrop-Molotov, a deportărilor, foametei - ca genocid organizat, a rolului nefast al colectivizării și toate celelalte; în felul acesta, va fi o enciclopedie de partid, aservită partidului de guvernământ de azi. Al doilea argument este că - în spiritul stalinismului și dirijismului jdanovist - elaborarea unei enciclopedii se dictează „de sus”, la comandă politică”.

Blocajul limbii

O nouă enciclopedie sovietică a Moldovei: „Într-adevăr, sunt martorul redactării Enciclopediei de Stat a Moldovei (ESM), când pur și simplu se preluau articolele din Bolsăia Sovietskaia Entiklopedia și din alte enciclopedii sovietice (Kratkaia Literaturnaia Entiklopedia ș.a.), la care se adăugau un șir de articole locale, printre care sunt cele despre mulgătoare, tractoriști și alți fruntași în producție. Iar lista personalităților din domeniul culturii era aprobată la Comitetul Central. Se urmărea nu doar prezentarea ideologizată și accesibilă (să înțeleagă și moș Ion!), într-o limbă moldovenească și nu românească. țin minte că, atunci când Andrei Timus, șeful ESM, ne cerea să nu folosim cuvinte „românești”, eu, Valentin Mândăcanu și Foca Obadă i-am zis să exemplifice. El s-a uitat în registrul de termeni și a zis: „Iaca, „anus”. Cine pricepe cei-asta! Când i-am spus ce înseamnă în „moldovenește”, el a zis că e mai bine să lăsăm românește”.

Noua enciclopedie a lui Voronin reprezintă un nou examen pentru „limba moldovenească”, afirmă academicianul Cimpoi: „Bineînțeles că va fi încercată și probitatea profesională a Academiei, care, prin deciziile sale din 1994, a confirmat adevărul privind denumirea corectă a limbii. Vor pierde din creditul lor moral cei care se vor angaja la serviciu, tentați de marile salarii (se zice că vor fi de cinci ori mai mari decât ale oamenilor de știință). Va fi, evident, o trădare intelectuală. Un ultim argument ar fi cheltuielile enorme cerute de o asemenea enciclopedie, realizată și grafic în spiritul imperativelor de azi. Nu cred, nici în ruptul capului, că se vor aloca atâția bani, în timp ce se cheltuiesc pentru alte obiective (să nu uităm că vin și alegerile parlamentare)”. ■

Problemele românilor din Ungaria

Mașina de votare a AȚRU funcționează perfect

Conform așteptărilor, mașina de votare a funcționat perfect și la ultima ședință a Adunării Generale a Autoguvernaării pe țară a Românilor din Ungaria. Toate propunerile conducerii au fost votate, așa cum s-a prevăzut. În ziua de 2 iunie, la sediul din Julia s-au adunat 21 din cei 25 de membri, pentru a dezbate modificarea Statutului de funcționare și organizare, pentru a alege președinții și membrii comisiilor, și pentru a aproba îndeplinirea bugetului pe anul 2006, precum planul de lucru și bugetul pe anul curent.

La începutul ședinței s-a anunțat că Tiberiu Iuhas a pus capăt incompatibilității de a fi și membru în Adunarea Generală a AȚRU, și șeful Oficiului AȚRU, renunțând la locul de deputat al AȚRU în favoarea lui Gheorghe Buc, care este președintele Autoguvernaării Românești din Darvas. Acesta a ales să depună jurământul în limba maghiară, însă într-un mod cam încurcat, deoarece președintele Traian Cresta, cel care trebuia să spună înainte textul jurământului, „a uitat” să spună că de fapt despre care minoritate e vorba, precum a lipsit și elementul referitor la păstrarea și promovarea limbii, a tradițiilor și culturii românești. Apoi, președintele Comisiei de validare, dr. Ioan Selejan, a anunțat că au fost depuse declarațiile de avere ale deputaților, cu excepția unei persoane, care nu-și poate exercita drepturile de deputat până la înaintarea acestor documente.

Scandal ciudat la Budapesta

Se petrece un scandal ciudat în Asociația Românilor din Budapesta. Candidatul acesteia, Gheorghe Ciotea, și-a exprimat nemulțumirea pentru faptul că președintele ARB l-a făcut să semneze o declarație de renunțare la mandatul în Autoguvernaarea pe țară. Ciotea a spus: „Soții Roxin m-au fraierit, în urma ședinței de constituire a AȚRU mi-am dat seama de unele manevre financiare ale soților Roxin și m-am hotărât să nu mai colaborez cu ei, să renunț la mandatul de deputat în sectorul VI.” Deputatul din Budapesta a aflat ulterior că, fără să le citească, a semnat și documente pentru renunțare la mandatul de deputat în AȚRU. Președintele AȚRU, Traian Cresta a anunțat că el a făcut demersurile necesare către Comisia Electorală Națională, pentru ca Gheorghe Ciotea să-și poată păstra mandatul în forul pe țară.

Al doilea punct de pe ordinea zilei a fost

modificarea statutului, în care, printre altele, s-au fixat și sumele concrete ale onorariilor președintelui, vicepreședintelui, președinților și membrilor de comisii ale AȚRU (sume lunare, brut): președinte - 441.600 ft; vicepreședinte - 353.280 ft; președinte de comisie - 18.500 ft; membru intern de comisie - 9.500 ft; membru extern de comisie - 6.500 ft; membru în Adunarea Generală - 6.500 ft.

Apoi s-a aprobat și darea de seamă a anului 2006, respectiv planul bugetar pe 2007. În 2006, AȚRU a avut un venit de 92.427.000 forinți, dar s-au cheltuit 104.224.000 forinți, iar pentru anul curent se planuiește un buget de 71.100.000 forinți. La acest capitol, șeful Oficiului a informat că din cauza noilor reglementări legislative va fi necesară angajarea a încă unui contabil și a unui jurist. Pentru ocuparea postului de contabil va fi publicat un concurs.

În continuare a fost împuternicit din nou reprezentantul românilor din Ungaria în Curatoriul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Alexandru Finna din Chitighaz va îndeplini și în continuare sarcina de curator. Membrii Adunării Generale au decis, în același timp, despre alcătuirea unei comisii de proiecte, care va avea sarcina nu doar de a decide despre proiectele pe care AȚRU le finanțează, ci și de a controla folosirea banilor.

În ultima parte a ședinței s-au ales președinții și membrii comisiilor. Comisia de validare și verificare a mandatelor, care a fost înființată încă la ședința de constituire din 22 martie, acum s-a mai lărgit cu 2 persoane. Alături de președintele Ioan Selejan, membrii Ioan Tath și Mariana Negreu, au mai fost aleși ca membri externi Minodora Nagy din Ciorvaș și Mazsu JenonÉ din Poci. Cei cinci membri ai Comisiei financiare și de control au fost aleși tot în martie, însă acum membrul Alexandru țârlea a renunțat la această funcție. În locul lui a fost ales JÚzsa Ferenc din Budapesta. Președintele Comisiei culturale, bisericești, de învățământ și tineret a devenit Gheorghe Ardelean din Cenadul Unguresc, alături de el fiind membri interni Elena Silaghi din Bedeu, Ioan Blaga din Apateu, iar membri externi dr. Maria Gurzau CzegliÉdi din Julia și Gheorghe Gros din Chitighaz. Comisia de relații externe, informatică și mass-media va fi condusă de Gheorghe Marc, deputat din Bichișciaba, membri interni vor fi Alexandru țârlea din Budapesta și Gheorghe Buc din Darvas, iar membri externi Florin Olteanu din Julia și Gheorghe Păcaș din Micherechi. Toate comisiile au fost votate, în

mod automat, conform planurilor conducerii, abținerile și voturile negative ale deputaților Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta (AFORB) nepericlitând buna funcționare a mașinii de votare.

Jurământ în maghiară sau română?

La capitolul diverse, deputatul Eva Șimon a întrebat conducerea dacă Oficiul AȚRU a primit vreun răspuns oficial referitor la deciziile luate la ședința de constituire a Adunării Generale din 22 martie 2007, prin care s-a încălcat dreptul constituțional de folosire a limbii materne. Vizibil enervat de simpla punere în discuție a acestei probleme, șeful Oficiului a anunțat că se știe despre o eventuală anchetă a ombudsmanului pentru drepturile minorităților din Ungaria, însă Oficiul nu a primit încă nici un document oficial. Noi vom cerceta cazul și vom reveni cu amănunte.

Reamintim că ombudsmanul Kaltenbach Jenő și-a exprimat recent propunerile pentru Oficiul de Administrație din Regiunea Câmpiei de Sud „să atragă atenția Autoguvernaării pe țară a Românilor din Ungaria asupra hotărârilor sale referitoare la limitarea folosirii limbii române și să asigure posibilitatea depunerii jurământului în limba română”. Propunerile lui Kaltenbach au fost făcute în urma apelului celor cinci membri ai Autoguvernaării pe țară a Românilor din Ungaria, deputați ai Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta, care au semnalat către oficialitățile ungare, române și europene încălcarea gravă a dreptului minorității române de a-și folosi limba maternă. „Una dintre sarcinile de bază ale deputaților minoritari este activitatea în interesul transmiterii limbii și culturii minoritare. Este clar, deci, că își pune la îndoială propria sa identitate acei autoguvernaare minoritară, care limitează folosirea liberă a limbii materne la ședințele sale”, concludе ombudsmanul.

Deputatul Aurel Becan a anunțat înainte de încheierea ședinței că cei cinci deputați ai AFORB vor renunța la onorariul lunar de 6.500 ft, cerând oficiului AȚRU ca suma să fie transferată în contul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

R. PĂCAȘ
Preluare după săptămânalul
„Foaia Românească” din Ungaria,
intertitlurile aparțin redacției